

ZPRÁVY Z VĚDECKÉHO ŽIVOTA

Hledání limitů práva

(International Roundtable for Semiotics of Law 2019)

Terezie Smejkalová*

Téma letošního Kulatého stolu pro právní sémiotiku, který ve dnech 23.–25. května 2019 hostila Právnická fakulta Univerzity v Coimbre, bylo stanoveno velice široce: vybraní prezentující se zabývali problematikou hranic – limitů – práva a v právu („*Limits of Law*“). Jak to tak u širokých metaforických témat bývá, témata jednotlivých příspěvků se pohybovala na poměrně široké tematické škále: od příspěvků snažících se postihnout filosofické základy toho, kde právo začíná a končí a kdo o tom rozhoduje, až po příspěvky, které se zabývaly velice konkrétními právními problémy, v nichž roli hrálo hledání hranic mezi koncepty nebo mezi různými interpretacemi jednoho ustanovení. I díky tomu se letos sešlo tolik příspěvků, že oproti tradiční struktuře kulatých stolů, kterých se obvykle účastní dvacet až třicet účastníků, vytvořili z letošního ročníku organizátoři velkou konferenci, kde se jednotliví prezentující museli rozdělit do workshopů. Letošnímu kulatému stolu se však podařilo nalákat velice atraktivní a zajímavé plenární řečníky, jako jsou Francois Ost nebo Manuel Atienza.

Široký rozptyl tématu „Limity práva“ lze velice dobře ilustrovat na rozdíl mezi jedním z plenárních příspěvků a příspěvků jednoho z workshopů. Zatímco jeden z plenárních řečníků (a jeden z organizátorů konference) Jose Manuel Aroso Linhares (Univerzita v Coimbre) hovořil o konceptu panjuridismu a výzvách post-právní společnosti, Gabriele Aroni (Ryerson University Toronto) se zabýval hledáním hranic mezi kreativním vstupem hráče do počítačových her a tázáním se, kdy je artwork vytvořený za pomoci počítačových her možné považovat za autorské dílo hráče a kdy za porušení autorských práv ke hře samotné. Ač se vždy jednalo o velice zajímavé a podnětné vstupy, výsledkem tohoto tematického rozvolnění bylo však také bohužel opuštění základního sémiotického rámce, kterého se tyto kulaté stoly vždy držely.

Vzhledem k tomu, že nejen že v tomto případě nebylo v silách jedné osoby zúčastnit se všech příspěvků, ani nedává smysl popsat všechny, pro účely této zprávy vybírám jen

* JUDr. Bc. Terezie Smejkalová, Ph.D., Katedra právní teorie, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Department of Legal Theory, Faculty of Law, Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: terezie.smejkalova@law.muni.cz

ty, které mně osobně přišly inspirativní a které se určitým způsobem vážou i k výzkumu, na který se zaměřuje Katedra právní teorie Právnické fakulty MU.

Adam Dyrda a Tomasz Gizbert-Studnicki se zabývali dworkinovským rozlišováním mezi teoretickými a empirickými spory a ptali se po hranicích těchto sporů. Vycházeli z Franka Johnsona a jeho lidové teorie konceptů (folk theory of concepts) a analyzovali způsoby, jakými o konceptech hovoříme, jakými je zkoumáme a jak je používáme za účelem získávání vědomostí.

Lung-Lung Hu vedle sebe srovnával tři narativy, které se vážou ke stejnému příběhu: román *Řezníkova žena* spisovatelky Li Ang, dobové novinové záznamy o čínském případě, ve kterém žena zabila svého manžela – řezníka a informace ze spisu tohoto případu, který se v jedné z čínských provincií odehrál v 50. letech 20. století. Ukazoval, jak se postupně měnily některé informace a tím se posouvalo vnímání celého případu, včetně analýzy toho, že pro všechny tyto narativy se možnost, že by žena zabila z jiného důvodu než proto, že měla milence, chtěla peníze nebo byla nepřičetná, jeví jako neuvěřitelné.

Marta Dubowska prováděla přehled literatury ke konceptu „právního narativu“, resp. „narativu v právu“ a ptala se, zda vůbec potřebujeme nějaké zvláštní vymezení tohoto pojmu a zda autoři, kteří pojem „právního narativu“ používají v nějakém speciálním významu. Dochází k závěru, že pojem narativu se rozměňuje a že autoři často opouští jeho temporální rozměr a zaměňují jej s pojmem vzoru, resp. Struktury.

Patricia Branco and Peter Robson srovnávali symboliku soudních budov v Portugalsku a Skotsku. Ptali se, jak vypadají soudní budovy (resp. prostory soudu a soudních síní) a s jakými symbolickými prvky si hraje jejich architektura. Tyto dvě země mají na jedné straně velice rozdílné zkušenosti (47 soudních budov v Portugalsku bylo navrženo tím samým architektem a tyto budovy nesou velice jasné společné poznávací rysy; ve Skotsku začíná převažovat převážně na úrovni nejnižších soudů pronajímání jednotlivých kanceláří, například i v hotelech, protože to je varianta levnější než například stavba nového soudního centra nebo rekonstrukce starší tradiční soudní budovy. Toto srovnání propojovala otázka, na kterou autoři však přiznávali, že neznají odpověď, a sice: jak tedy vlastně vypadá spravedlnost a jak by vypadat měla?

Příspěvky IRSL 2019 budou publikovány paralelně ve dvou médiích: několik vybraných textů bude publikováno v *International Journal of Semiotics of Law*, další pak v tématickém sborníku. Tento ročník kulatého stolu právní sémiotiku byl specifický i tím, že po dvaceti letech se jeho konání vrací do Portugalska, kde se v roce 1999 dvě dřívější paralelní konference týkající se právní sémiotiky spojily v dnešní International Roundtable for the Semiotics of Law. V roce 2020 se bude další ročník tohoto kulatého stolu konat v polské Poznani společně s jejich již tradiční konferencí i právní lingvistikou.